herpy

PILGIFTFROSKER

Yellow-banded Poison Frog

Dendrobates leucomelas

Dendrobates leucomelas er en av de største og dristigste pilgiftfroskene: 3-5 cm, klart gul med brede svarte bånd, dagaktiv og alltid ute i terrariet. Den er hardfør, kaller med høye, fuglelignende triller og er en klassisk første pilgiftfrosk.

Familie: Dendrobatidae

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**3-5 cm** snute-kloakk-lengde
Vekt	**3 g**
Levealder	**10-15 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Bakkelevende**
Biotop	**Regnskog**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fangenskap	**Ingen** Oppdrettede dyr. Viltfangede dyr kan beholde giften lenge
Vanskelighetsgrad	**Nybegynner**

STELL

Min. terrarium	**45 × 45 × 45 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Temperatur, natt	**19-22 °C**
Luftfuktighet	**80-95 %**
Vann	**Vannskål** dybde 1-2 cm
UVB	**Valgfritt** Ferguson-sone 1
Kosthold	**Små leddyr (spretthaler, bananfluer)**
Holdes	**Parvis eller i gruppe**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Utvikling	**Rumpetrollene bæres til vann**
Egglegging	**På bakken**
Kjønnsmoden	**10-24 mnd.**
Egg per legging	**2-12**
Klekking	**10-14 dager**
Larvetid	**70-90 dager** fra klekking til metamorfose
Larvefôr	**Alger/planter og ferdigfôr**
Yngelpleie	**Vokter eggene og bærer rumpetrollene**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Dendrobates leucomelas kjennes på sin klare gule til oransje grunnfarve med brede svarte bånd og flekker over hele kroppen. Båndene varierer fra dyr til dyr og mellom bestandene, fra tykke, ubrutte bånd til fine prikker. Hos noen former brytes båndene opp i flekker med alderen, mens andre blir mer svarte. Man skiller mellom flere former, særlig de venezuelanske standardformene og de større, mer sky formene fra Guyana, og de bør holdes adskilt.

Arten hører til de største i slekten. Voksne dyr måler 3-5 cm fra snute til kloakk, men sjelden over 4 cm, og veier omkring 3 g. Hunnen er som regel litt større og mer pæreformet enn hannen. Tærne har klebeputer, slik at frosken kan klatre på blader og glass, selv om den mest lever på bakken.

Arten ble beskrevet av Steindachner i 1864. Den er dagaktiv, nysgjerrig og freidig, og hannene er territorielle. De forsvarer kalleplassen sin mot andre hanner, og stridighetene kan ende i bryting mage mot mage, ledsaget av en summende lyd.

Hudgift: Giften stammer fra fôret. I naturen tar frosken opp alkaloider fra maur, midd og andre små leddyr og lagrer dem i huden. Oppdrettede dyr på bananfluer og springhaler mangler giften, mens viltfangede dyr kan beholde den lenge. Ikke håndter froskene, vask hendene etter arbeid i terrariet, og ikke ta på øyne og munn etterpå.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Utbredelse og leveområde

Dendrobates leucomelas lever i den nordlige delen av Sør-Amerika: i Venezuela, Guyana, det nordligste Brasil og den ytterste østlige delen av Colombia. Det tilsvarer den vestlige og sentrale delen av Guyanaskjoldet. De fleste funnene stammer fra Venezuela. Arten er vanlig i sitt område, og bestanden regnes ikke som truet.

> **Naturlig utbredelse:** Venezuela, Guyana, Brasil og Colombia.

LEVEOMRÅDE

Dendrobates leucomelas lever i varm, fuktig tropisk skog, ofte nær vann, og i skogøyer som er tørre en del av året. Den finnes fra havnivå opp til ca. 800 m. Froskene ferdes på skogbunnen i løvlaget, på steiner, røtter og veltede stammer og lavt i vegetasjonen.

I naturen ligger temperaturen typisk på 26-30 °C, avhengig av høyde og tid på dagen. Området har en tørketid på 4-5 måneder, da froskene samles på fuktige steder under steiner og veltede stammer og tar en pause fra ynglingen. Arten er trolig den eneste pilgiftfroskarten som går i tørketidsdvale. Ynglesesongen følger regntiden og ligger i februar og mars.

Stell

TERRARIET

Et par *Dendrobates leucomelas* skal ha et terrarium på minst 45 × 45 × 45 cm. En trio eller en større gruppe trenger mer plass, for eksempel 60 × 45 × 45 cm, og flere skjul enn dyr. Velg gjerne et terrarium som er bredere enn høyt, for froskene klatrer, men bruker mest bunnen.

Legg et drenslag av leca-kuler nederst, adskill det med en fiberduk, og topp med et fuktig substrat av torv, bark og mose med et tykt lag løv øverst. Løvet holder på fuktigheten og gir føde til spretthaler og isopoder, som holder bunnen sunn. Bruk kork, greiner og levende planter, slik at froskene har skjul og kan klatre, og gi hver hann en kallplass og en hule med glatt bunn, for eksempel et kokosnøttskall over en petriskål.

Terrariet skal for det meste være av glass med et tettsluttende lokk. Et lokk med 70-90 % glass og 10-30 % nett lar luften skifte uten å tørke ut.

Les mer: Terrarieoppsett og bioaktiv bunn

TEMPERATUR

Dagtemperaturen holdes på 22-26 °C med et lite fall om natten til 19-22 °C. Selv om arten opplever 26-30 °C i naturen, tåler den varme dårlig i terrariet, og overoppheting er en av de vanligste feilene.

Det er ikke behov for varmelampe. Romtemperaturen er normalt nok, men følg med på sol gjennom vinduet og varme fra lamper om sommeren. Arten har ingen vinterhvile, men har nytte av en periode med mindre sprøyting, som etterligner tørketiden (se parring).

LUFTFUKTIGHET OG DUSJING

Luftfuktigheten skal ligge på 80-95 %. Sprøyt en til to ganger om dagen med osmosevann eller avklorert springvann, slik at løv og planter blir våte, og la overflaten tørke litt mellom sprøytingene. Et regnanlegg på timer er til stor hjelp, særlig om sommeren.

Heng hygrometeret i froskenes høyde, ikke øverst. Blir det for vått uten luftskifte, kan bunnen begynne å mugne og råtne.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

VANN OG VANNKVALITET

En lav vannskål med 1-2 cm vann er nok. Froskene er dårlige svømmere og kan drukne i dypt vann, så skålen må ha en lav kant eller en stein å klatre opp på.

Bruk osmosevann eller avklorert springvann uten tilsetninger. Amfibier tar opp vann og stoffer gjennom huden, så såpe og rengjøringsmidler må ikke komme i nærheten av terrariet. Skift vannet hver dag eller annenhver dag, og skrubb skålen jevnlig i varmt vann uten såpe.

LYS OG UVB

Froskene og plantene trenger 12 timer lys om dagen. Bruk en LED-lampe med fullt spektrum som ikke avgir mye varme, og plasser den over lokket.

Det er ikke dokumentert noe behov for UVB hos arten, så UVB er valgfritt. En svak UVB-kilde kan brukes av erfarne holdere. Gjør du det, hold deg til Ferguson-sone 1, og sørg for skygge, slik at froskene alltid kan komme seg bort fra lyset.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

I naturen spiser *D. leucomelas* maur, termitter, små biller og andre små insekter og edderkopper. I terrariet er bananfluer grunnfôret: *Drosophila melanogaster* til unger og små dyr og *D. hydei* til voksne, supplert med springhaler og små isopoder. Fôr daglig; en voksen frosk kan spise 50-75 bananfluer om dagen og en ung 20-30.

Pudre alle bananfluer med et kalk- og vitamintilskudd til amfibier, og gi i tillegg A-vitamin 1-4 ganger i måneden avhengig av alder og avl. Start kulturer av bananfluer og springhaler før froskene flytter inn. Bruk aldri insekter fra hage eller mark, som kan være sprøytet.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Dendrobates leucomelas er dagaktiv og freidig, særlig de venezuelanske formene, som nesten alltid er ute. Formene fra Guyana er mer sky. Hannene kaller med høye, fuglelignende triller som varer 10-15 sekunder og er mest intense en til to timer etter soloppgang og før solnedgang, og de kaller ivrig når det regner.

Arten fungerer godt parvis og i grupper, men hunner kan spise hverandres egg, så vil du ha unger, bør det bare være én hunn i terrariet. To hanner kan slåss om kalleplassene, og en gruppe krever plass og mange skjul.

Froskene bør ikke håndteres. Huden er tynn og følsom. Skal en frosk flyttes, så lokk den ned i et lite beger med lokk, flytt den, og la den selv krype ut.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannen er slankere og litt kortere enn hunnen og roper fra høye steder i terrariet. Hunnen er større og pæreformet, særlig når hun bærer egg. Det kan være vanskelig å kjønnsbestemme dyrene sikkert før de er 2-3 år, så ropet er det beste kjennetegnet.

Hannene kan begynne å rope ved 6-8 måneder, og hunnene er modne ved 10-14 måneder, men begge kjønn bør helst være omtrent to år før de settes i avl. Gi dem tid: jo eldre hunnen er ved første legging, desto bedre avlsdyr blir hun. Kjøp 4-5 unger, så er det nesten alltid et par iblant.

PARRING

Arten er enkel å avle, men aldri så produktiv som mange andre pilgiftfrosker. Det skyldes tørketiden på 4-5 måneder i naturen, da ynglingen stopper, og selv dyr som er oppdrettet i mange generasjoner, følger fortsatt den rytmen.

Hannen kaller, og hunnen følger etter ham til kalleplassen hans og stryker ham over rygg og snute. Noen ganger sirkler de rundt hverandre og tramper med føttene. Yngler ikke et par, så etterlign en tørketid: skjær ned på sprøyting og fôring i et par uker, og øk så gradvis igjen til normalt nivå.

EGG OG RUMPETROLL

Hunnen legger eggene på et glatt blad eller en petriskål under et kokosnøttskall. Et eggkull er 2-12 egg; de venezuelanske formene legger typisk 3-6 egg annenhver uke i ynglesesongen, mens de større formene fra Guyana legger større eggkull, men sjeldnere. Eggene befruktes utenfor kroppen, og hannen vokter dem og holder dem fuktige.

Blir eggene i terrariet, klekkes de etter 10-14 dager, og en av foreldrene, oftest hannen, bærer rumpetrollene til vann. Vil du ha flere unger, så ta eggene ut, og tilsett akkurat så mye mandelbladvann (osmosevann med indisk mandelblad) at det berører eggene uten å dekke dem.

Rumpetrollene er kannibaler og holdes enkeltvis i begre på ca. 1 liter med ca. ¾ liter mandelbladvann og et stykke mandelblad å gnage på. Fôr med et lite korn ferdigfôr til rumpetroll 1-2 ganger i uken, og skift halvparten av vannet en gang i uken. Hunnen fôrer ikke rumpetrollene med egg.

Les mer: Oppdrett av rumpetroll

METAMORFOSE

Eggene klekkes etter 10-14 dager, og metamorfosen er ferdig etter 70-90 dager. Ved 24 °C får rumpetrollene bakbein etter ca. seks uker og forbein etter ca. ni uker og kravler opp av vannet etter ca. ti uker.

Når alle fire bena er kommet ut, fjernes det meste av vannet, og begeret vippes ca. 45°, slik at ungen får en myk skråning opp på land. Den lever av halen de første dagene og skal ikke fôres før halen er tatt opp.

OPPDRETT AV UNGER

Når halen er borte, flyttes ungen til en enkel oppdrettsboks med fuktig løv, mose og skjul og fôres som en voksen, bare med de minste fôrdyrene: springhaler og *Drosophila melanogaster*, pudret med kalk og vitaminer.

Ungene må vokse opp i 8-10 uker før de kan flytte til et nytt hjem. Hold dem av samme størrelse sammen, og flytt dem til større terrarier i takt med veksten. Stopper veksten opp, er det som regel for lite fôr eller tilskudd.

Helse og vanlige feil

Det er ikke beskrevet spesielle sykdommer for arten, men fallgruvene som går igjen for pilgiftfrosker, gjelder også her:

- Overoppheting: frosken sitter sløv og søker vann. Hold terrariet under ca. 27 °C, og flytt det ut av solen.
- Mangel på kalk og vitaminer: svake bein og kjeveproblemer. Pudr alle fôrdyr.
- Parasitter i tarmen: vekttap til tross for god appetitt. Få en avføringsprøve undersøkt hos veterinæren.
- Sopp- og bakterieinfeksjoner i huden, særlig i et skittent terrarium med for lite luftskifte.
- Drukning: dypt vann er farlig for en dårlig svømmer.

Søk en veterinær med kunnskap om amfibier hvis frosken slutter å spise, går tydelig ned i vekt eller har sår på huden. Hold nyinnkjøpte dyr i karantene før de settes sammen med andre.

Les mer: Karantene og hygiene

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.